روزنامه «جام جم» مفهوم نسل چهارم دانشگاه‌ها و مسئولیت اجتماعی آنها را بررسی می‌کند

نسل چهارم دانشگاه در میدان

زهرا حامدی
جام‌جم آنلاین

اگر دانشگاه هزاران مقاله علمی منتشر کند اما نتواند سهمی در حل بحران آب، کاهش بیکاری، بهبود سلامت مردم یا رفع نیازهای صنعت داشته باشد، تا چه اندازه به ماموریت خود عمل کرده است؟ این پرسش، نقطه آغاز حرکت به‌سوی دانشگاه نسل چهارم است؛ الگویی که در آن، اعتبار دانشگاه نه‌فقط با تعداد مقالات و جایگاه علمی بلکه با میزان اثرگذاری بر زندگی مردم و توانایی در حل مسائل واقعی جامعه سنجیده می‌شود. در ایران نشانه‌هایی از حرکت به این سمت دیده می‌شود؛ از اختصاص ۱۰امتیاز به مسئولیت اجتماعی در نظام ارزیابی دانشگاه‌ها و راه‌اندازی دبیرخانه نشان مسئولیت اجتماعی آموزش عالی در وزارت علوم تاافزودن شاخص‌های «اثرگذاری اجتماعی» و «مسئولیت اجتماعی» به رتبه‌بندی ملی دانشگاه‌ها از سوی مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام(ISC) . با این حال، فاصله میان تولید علم و حل مسائل جامعه همچنان یکی از چالش‌های آموزش عالی کشور است؛ فاصله‌ای که پرکردن آن به اصلاح نظام ارزیابی دانشگاه‌ها، بازنگری در شیوه تخصیص بودجه‌های پژوهشی و پیوند ماموریت دانشگاه‌ها با نیازهای واقعی جامعه وابسته است.

تفاوت دانشگاه نسل چهارم با نسل‌های گذشته

در تقسیم‌بندی رایج دانشگاه‌ها، نسل نخست بیشتر بر آموزش و انتقال دانش تمرکز داشت، نسل دوم پژوهش و تولید علم را در کانون فعالیت‌های خود قرار داد و نسل سوم با توسعه کارآفرینی، تجاری‌سازی دانش و ارتباط با صنعت شناخته شد. در دانشگاه نسل چهارم، این ماموریت‌ها کنار گذاشته نمی‌شوند بلکه در چارچوبی گسترده‌تر با مسئولیت اجتماعی، توسعه منطقه‌ای و حل مسائل پیچیده جامعه پیوند می‌خورند.

در این الگو، دانشگاه تنها نهادی برای تربیت نیروی متخصص، انتشار مقاله و اعطای مدرک نیست بلکه باید دانش تولیدشده را در مسیر بهبود کیفیت زندگی، افزایش بهره‌وری، حل مشکلات محیط زیستی و ارتقای سلامت عمومی به‌کار بگیرد. تفاوت اصلی این دانشگاه با نسل‌های پیشین، تغییر نگاه به ماموریت آموزش عالی است به‌گونه‌ای که تولید علم زمانی به اثربخشی کامل نزدیک می‌شود که به درک بهتر مسائل، ایجاد نوآوری و ارائه راه‌حل‌های مؤثر برای جامعه منجر شود.

بودجه پژوهش مانعی برای تحقق دانشگاه نسل چهارم

تبدیل دانشگاه به نهادی مسأله‌محور، به تامین مالی پایدار و هدفمند پژوهش نیاز دارد. حل چالش‌هایی مانند بحران آب، ناترازی انرژی، مشکلات نظام سلامت و نیازهای فناورانه صنعت، مستلزم پژوهش‌های بلندمدت، تجهیزات مناسب و همکاری میان رشته‌های مختلف است؛ مسیری که بدون تخصیص منابع کافی و متناسب با اولویت‌های کشور به نتیجه نمی‌رسد. براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس تا پایان شهریور ۱۴۰۴، نسبت اعتبارات دولتی پژوهش و فناوری به تولید ناخالص داخلی در سال ۱۴۰۳ حدود ۰/۱۹درصد بوده و برای سال ۱۴۰۴ نیز حدود ۰/۲۶درصد برآورد شده است.

سیدجلال موسوی خطیر، دبیر ستاد تعلیم و تربیت شورای عالی انقلاب فرهنگی در گفت‌وگو با جام‌جم، اصلاح نظام تخصیص منابع و پیوند آن با ارزیابی عملکرد دانشگاه‌ها را از راهکارهای مهم تحقق این تحول می‌داند. به اعتقاد وی، حتی در شرایط محدودیت منابع مالی نیز می‌توان با تغییر معیارهای تخصیص بودجه، اثربخشی سیاست‌های آموزش عالی را افزایش داد.

از نگاه او بودجه دانشگاه‌ها نباید صرفا برمبنای تعداد دانشجویان تعیین شود بلکه شاخص‌هایی مانند مشارکت در حل مسائل جامعه، توسعه فناوری، ارتباط با صنعت، نوآوری اجتماعی و ایفای مسئولیت اجتماعی نیز باید در این ارزیابی نقش داشته باشند. بر این اساس، پیوند نظام ارزشیابی با بودجه‌ریزی می‌تواند یکی از اهرم‌های اصلی حرکت به سمت دانشگاه نسل چهارم باشد؛ الگویی که در آن، آثار فعالیت‌های دانشگاهی در توسعه کشور نیز مورد توجه قرار می‌گیرد.

دانشگاه نباید پیمانکار دولت باشد

یکی از تازه‌ترین تحولات در این زمینه، ورود مسئولیت اجتماعی به سازوکار ارزیابی دانشگاه‌هاست. حسین سیمایی، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، در اردیبهشت امسال اعلام کرد که مسئولیت اجتماعی در سازوکار ارزیابی دانشگاه‌ها جای گرفته و ۱۰امتیاز به آن اختصاص داده شده است. این اقدام می‌تواند زمینه را برای عبور از ارزیابی صرفا کمی دانشگاه‌ها فراهم کند و عملکرد آنها در تعامل با جامعه و مشارکت در حل مسائل عمومی را نیز قابل سنجش سازد.

وزیر علوم همچنین ضمن تاکید بر ضرورت نقش‌آفرینی دانشگاه‌ها در حل مسائل کشور، نسبت به تبدیل شدن دانشگاه به نهادی صرفا مسأله‌محور هشدار داد. از نگاه او، دانشگاه نباید صرفا پیمانکار دولت باشد و فعالیت‌های علمی آن نباید به نیازهای فوری و کوتاه‌مدت تقلیل پیدا کند. بنابراین حرکت به سمت دانشگاه نسل چهارم تنها با افزایش پروژه‌های کاربردی یا عقد قرارداد با صنایع محقق نمی‌شود بلکه به بازنگری در شیوه ارزیابی، نظام انگیزشی اعضای هیأت علمی و سازوکارهای ارتباط دانشگاه با جامعه نیاز دارد.

تولید علم چه دردی از جامعه را دوا می‌کند؟

بررسی وضعیت ارتباط دانشگاه با صنعت و جامعه می‌تواند تصویر روشنی از چالش‌های موجود ارائه دهد. براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس با عنوان «بسته سیاستی تقویت ارتباط دانشگاه با صنعت و جامعه»، ایران در سال ۲۰۲۴ از نظر انتشار مقالات علمی در پایگاه اسکوپوس رتبه هفدهم جهان را به‌دست آورده اما در شاخص ارتباط دانشگاه و صنعت در رتبه ۱۲۱قرار گرفته است. همین گزارش سهم پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تقاضامحور را حدود ۱/۵درصد و سهم درآمد حاصل از قراردادهای پژوهشی را حدود ۴ درصد از کل بودجه دانشگاه‌ها برآورد می‌کند.

این ارقام از شکافی مهم در نظام علمی کشور حکایت دارند؛ این‌که توانایی تولید علم به‌تنهایی برای تبدیل دانشگاه به نهادی اثرگذار در توسعه اقتصادی و اجتماعی کافی نیست. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، تاکید بیش از حد آیین‌نامه‌های ارتقای اعضای هیأت علمی بر تعداد مقالات، ضعف سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه، دشواری‌های حقوقی و اجرایی قراردادهای پژوهشی و نبود انگیزه کافی برای فعالیت‌های مشترک دانشگاه و صنعت را از موانع این ارتباط برشمرده است. بنابراین دانشگاه نسل چهارم پیش از هر چیز به اصلاح سازوکارهایی نیاز دارد که فعالیت روزمره اساتید، دانشجویان و مدیران دانشگاه را جهت می‌دهند.

بودجه دانشگاه‌ها مشروط به عملکرد و اثربخشی

ماده ۹۴ برنامه هفتم پیشرفت مقرر کرده است تا پایان برنامه، دست کم ۵۰درصد منابع بودجه عمومی تحقیقات دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی به طرح‌های هدفمند و اولویت‌داری اختصاص یابد که متناسب با نیازها، مزیت‌ها و اولویت‌های علمی و فناورانه کشور تعریف شده‌اند. اجرای این رویکرد می‌تواند زمینه پیوند مؤثرتر پژوهش‌های دانشگاهی با مسائل واقعی جامعه را فراهم کند.

در نسخه به‌روزشده نقشه جامع علمی کشور نیز در کنار مرجعیت علمی و حرکت در مرزهای دانش، بر مؤلفه‌هایی همچون مسأله‌محوری، مسئولیت اجتماعی، توسعه فناوری، هوش‌مصنوعی و تقویت همکاری‌های بین‌رشته‌ای تاکید شده است. موسوی خطیر یکی از الزامات تحقق دانشگاه نسل چهارم را طراحی سازوکاری معتبر و مستقل برای ارزیابی عملکرد دانشگاه‌ها می‌داند تا نتایج آن مبنای تصمیم‌گیری درباره میزان اعتبارات و حمایت‌های مالی قرار گیرد.

در چنین الگویی، دانشگاه‌ها نه‌فقط براساس تعداد دانشجویان یا میزان تولید مقالات علمی بلکه با توجه به عملکردشان در حل مسائل جامعه، توسعه فناوری، تقویت ارتباط با صنعت و ایفای مسئولیت اجتماعی ارزیابی می‌شوند. بر این اساس، دانشگاهی که در پاسخگویی به نیازهای جامعه عملکرد مؤثرتری دارد باید در نظام تخصیص منابع نیز متناسب با عملکرد خود ارزیابی شود. البته تحقق این هدف به شاخص‌های دقیق و قابل سنجش نیاز دارد تا تخصیص بودجه به نتایج واقعی فعالیت‌های دانشگاهی وابسته باشد، نه صرفا به تعداد پروژه‌ها یا قراردادهای منعقد شده.

دانشگاه‌ها باید از برج عاج پایین بیایند

یکی دیگر از الزامات تحقق دانشگاه نسل چهارم، تعریف ماموریت دانشگاه‌ها متناسب با نیازها و ظرفیت‌های مناطق مختلف کشور است؛ رویکردی که می‌تواند میان آموزش، پژوهش و مسائل واقعی جامعه پیوند برقرار کند. بر همین اساس، ماده۹۵ برنامه هفتم پیشرفت، وزارتخانه‌های علوم و بهداشت را موظف کرده ظرفیت پذیرش دانشجو، توزیع رشته‌ها و مقاطع تحصیلی و توسعه رشته‌های مورد نیاز را با ملاحظات آمایش آموزش عالی و آمایش سرزمین هماهنگ کنند. با این حال، گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس درباره ارزیابی عملکرد برنامه هفتم پیشرفت تا پایان شهریور ۱۴۰۴ نشان می‌دهد طرح کلان پذیرش دانشجو متناسب با آمایش آموزش عالی در ارزیابی سال نخست اجرای برنامه محقق نشده بود.

متن کامل را در جام‌جم آنلاین بخوانید

یادداشت

دکتر اصغر مشبکی | عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس

حقوق بشر؛ حقی روی کاغذ ظلمی در میدان!

در دنیایی که مدعی پایبندی به اصول حقوق بشر است، شاهد شکافی عمیق میان شعارها و واقعیت‌های میدانی هستیم که این آرمان جهانی را با بحرانی جدی مواجه کرده. پرسش اصلی این است که آیا حقوق بشر امروز حقیقتی محقق شده یا صرفا شعاری توخالی است؟

پاسخ به این پرسش نه در تایید مطلق موفقیت‌هاست و نه در نفی کامل تلاش‌ها. اگر از منظر حقوقی و اسناد بین‌المللی به موضوع بنگریم، بی‌شک دستاوردهایی حاصل شده است. وجود اسنادی همچون اعلامیه جهانی حقوق بشر ۱۹۴۸، میثاق‌های حقوق مدنی و سیاسی، کنوانسیون‌های منع شکنجه، حقوق کودک و رفع تبعیض، همگی دولت‌ها را وادار کرده‌اند در ظاهر هم که شده، پایبندی مشخصی به این اصول نشان دهند و این امر تا حد زیادی بر قوانین داخلی، نظام‌های قضایی و سیاست‌گذاری‌های عمومی کشورها اثرگذار بوده است.

بنابراین نمی‌توان ادعا کرد که حقوق بشر تنها یک شعار بوده است. با این حال، وقتی از جنبه‌های اخلاقی و اجتماعی به موضوع می‌نگریم، حقوق بشر به‌عنوان زبانی مشترک برای دفاع از کرامت انسانی، مبارزه با تبعیض، حمایت از حقوق زنان و کودکان و آزادی زندانیان سیاسی عمل می‌کند اما در اینجا با حقیقتی تلخ روبه‌رو هستیم و فاصله‌ای عمیق میان حق روی کاغذ و حق در زندگی واقعی وجود دارد.

واقعیت این است که دولت‌ها تنها زمانی به حقوق بشر تن می‌دهند که با منافع سیاسی و اقتصادی‌شان در تعارض نباشد و همین رویکرد باعث شده برخی آن را مفهومی گزینشی یا ابزاری در دست قدرت‌ها بدانند. بحران فعلی حقوق بشر دقیقا ناشی از همین سیاسی‌کاری‌ها و استانداردهای دوگانه قدرت‌های بزرگ است. آنها نقض حقوق بشر در کشورهای رقیب را به‌شدت محکوم می‌کنند اما در برابر جنایات هم‌پیمانان خود سکوت پیشه می‌کنند و همین رفتار، اعتماد عمومی جهانی را به کلی از بین برده است. افزون بر این، ضعف در ضمانت اجرا و غلبه منافع اقتصادی و ژئوپلیتیک و... باعث می‌شود در بزنگاه‌های تاریخی، حفظ اتحادها بر دفاع از جان انسان‌ها مقدم شمرده شود و دولت‌ها در حالی که در بیانیه‌های خود شعار حقوق بشر سر می‌دهند، روابط نظامی و اقتصادی خود را با ناقضان حقوق بشر حفظ کنند. در کنار اینها جنگ، اشغال، تروریسم و سیاست‌های مقابله با آن بهانه‌هایی شده‌اند تا دولت‌های مستکبر با توسل به مفهوم امنیت ملی، بازداشت‌های بدون محاکمه، نظارت‌های گسترده و استفاده بیش از حد از زور را توجیه کنند.

متن کامل را در جام‌جم آنلاین بخوانید

طراح: بیژن گورانی

جدول ۷۳۵۹

جدول عادی

افقی: ۱) گیره کاغذ ـ طول ـ مهره‌ای در شطرنج ۲) مکان ـ ترکیب آبی و سیاه ـ همراهی کردن جنازه تا گورستان ۳) نوعی معرف شیمیایی ـ محو کردن ـ قدم یکپا ۴) یک حرف و سه حرف ـ ارادت صادقانه ـ مراسم بزرگداشت ۵) طفیلی ـ از پل‌های قدیمی و معروف شهر تهران ۶) ظرف شیشه‌ای کوچک برای نگهداری دارو ـ سرپرست ـ شهرستانی در کهگیلویه و بویراحمد ۷) ملال آور ـ برپا داشتن ـ پسندیده ۸) گشاده ـ باادب ـ پرده گوش ـ دوستی ۹) پیشقراول ـ آتش گرفته ـ از مذاهب اهل سنت ۱۰) چوبدستی بزرگ ـ صدای گربه ـ دربرگرفتن ۱۱) لقب تیم فوتبال منچستریتی ـ شهری در استان کرمان ۱۲) نام قدیم بندرعباس ـ عظیم ـ شمشیر دفاعی ژاپنی ۱۳) طلا ـ از علوم فقهی ـ از خلفای راشدین ۱۴) شیرینی سوغات یزد ـ گردش دسته جمعی ـ قورباغه ۱۵) چشم چران ـ بی‌مذهب ـ قومی از نژاد آریایی.

عمودی: ۱) ناراست ـ غذای سرپایی ـ پاسبان ۲) نیای زبان‌های رومی ـ ضروری ـ تشکر فرانسوی ۳) نقاش هلندی تابلوی شکوفه‌های بادام ـ مغازه‌دار ـ دختر آذربایجانی ۴) فرزند مذکر ـ فرومایه ـ واحد اندازه‌گیری وزن الماس ۵) رد یا نشانه از چیزی ـ الهه عشق در اساطیر یونان ـ سفارش ۶) نوعی سلاح که پی‌درپی شلیک می‌کند ـ نوعی بازی فکری با منشأ چینی ۷) سراینده آیینه اسکندری ـ موج ـ ماده اصلی خورش قیمه ۸) نشانه مفعولی ـ شهرستانی در استان یزد ـ کشور اسلامی در شمال آفریقا ـ مساوی ۹) کلمه پرسش ـ کوتاه شده مطلبی ـ بدزبانی ۱۰) کمترین مقدار ـ سیاه زخم ۱۱) همبستگی ـ امامزاده‌ای در محور هراز ـ ناطق ۱۲) ترو تازه ـ مشرق ـ دست نخورده ۱۳) E ـ انگشت ـ ظرف دوجداره برای نگهداری مایعات ۱۴) انبار گندم ـ سرایت و پراکندگی چیزی ـ سروته ۱۵) دور از انتظار ـ گدایی کردن ـ چه وقت.

جدول ویژه

افقی: ۱) نوشته شده ـ ترساندن ـ ابریشم ناخالص ۲) عنصر اصلی هنر طراحی ـ از باشگاه‌های فوتبال عربستان ـ باشادمانی حرکت کردن ۳) رشته فرنگی ـ جامه پشمی دستباف ـ ضمیری انگلیسی ۴) شماره حساب بانکی ایران ـ جنبش ـ چند ترکیب شیمیایی با فرمول مشابه و ساختار مولکولی متفاوت ۵) پدرمرده ـ لقب محمدحسین فروغی، ادیب دوره قاجار ۶) فرزین شطرنج ـ فاعل ـ بی‌اعتنا به قید و بندها ۷) نوعی کشتی هوایی ـ کیسه ادرار ـ الی آخر ۸) یازده ـ معشوق ـ طراح ـ شبکه جهانی اطلاعات اینترنتی ۹) رها ـ پرنده‌ای شبیه بوقلمون ـ باز شدن غنچه ۱۰) زشت رو ـ جواب‌های ـ اسب زردرنگ ۱۱) کتابی نوشته آندره مالرو ـ مسیحی ۱۲) نوعی انگور ـ در کبد تولید می‌شود ـ ضمیر اشاره ۱۳) برادر پدر ـ برجستگی داخل مهره ـ دلگرمی ۱۴) کاخ تاریخی فرانسه ـ شهری در فارس ـ رب‌النوع خورشید ۱۵) شک ـ دلاوری ـ واحدی برای اندازه‌گیری دما.

عمودی: ۱) مغزسر ـ پل کمان شکل دیدنی ابوظبی ـ درک و فهم ۲) نمناکی ـ روغن نخل ـ دستوری ۳) فیزیکدان فرانسوی قرن نوزدهم ـ اسهال و استفراغ ـ دشنام دادن ۴) نوعی تسهیلات بانکی ـ تزئین شده ـ به نرمی رفتار کردن ۵) روزنامه چاپ ترکیه ـ همراه عروس ـ خوک در گویش عرب ۶) نام سابق شهر صدوق ـ ایالتی در شرق آمریکا ۷) نابود کردن ـ دارای ارتباط ـ گردوخاک ۸) نقش هنری ـ پیمان شکن ـ از مشهورترین اشعار نیما ـ دوستی ۹) فاقد ارزش ـ روشن کردن ـ زمان‌ها ۱۰) ظرفیت شیمیایی ـ نازا ۱۱) توموری که درمان آن بسیار سخت باشد ـ امامزاده‌ای در محور هراز ـ بدزبان ۱۲) نامی دخترانه ـ ثروت و دارایی ـ آدمکشی ۱۳) قدم یکپا ـ چند وکیل ـ حکومت اتحادیه‌ای ۱۴) پوست دباغی شده ـ دور از شلوغی ـ منطقه سردسیر شمال روسیه ۱۵) حد و مرز ـ سرمای سخت زمستانی ـ حرف جر عربی.

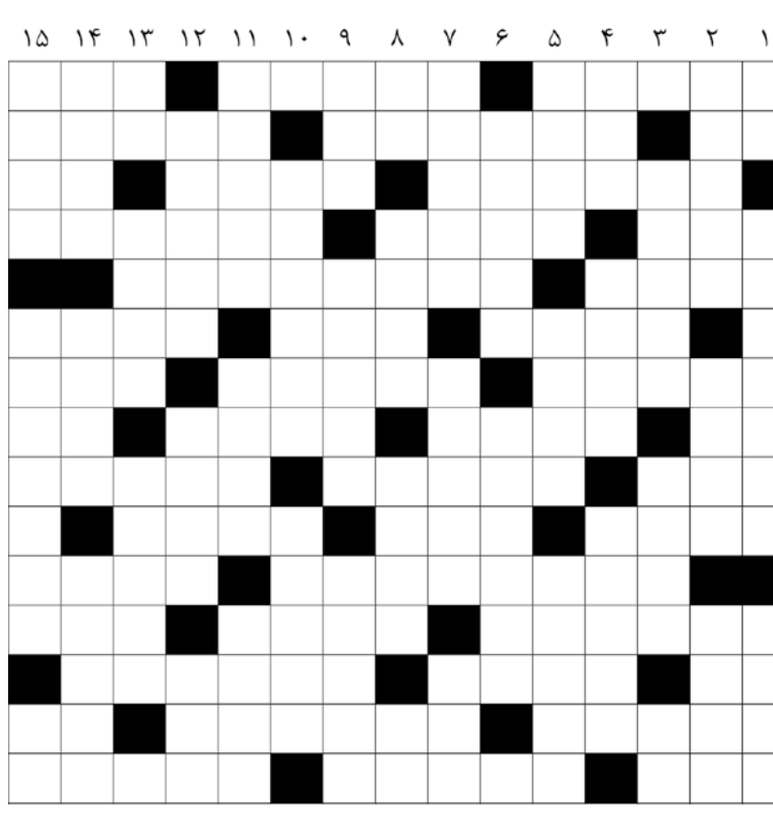

حل جدول عادی ۷۳۵۸

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ج	غ	ر	ا	ف	ی	ا	■	ش	ن	ی	ت	س	ل	■
۲	ن	م	ک	ی	ن	■	ح	ا	ک	م	■	ش	د	ا	د
۳	ک	ز	■	پ	ی	ا	م	ح	ی	د	ر	ی	■	د	ا
۴	ن	ه	ر	و	■	م	ر	ت	ب	■	ت	غ	ب	ی	ر
۵	■	د	غ	ن	ب	ر	■	ک	ا	ن	و	■	ی	ز	د
۶	ه	و	ن	■	ر	ی	ک	■	ش	ا	د	ا	■	ا	■
۷	■	ه	ا	ل	و	■	د	ر	ز	ی	■	ی	ق	ی	ن
۸	ح	ل	■	ا	ز	ن	ا	■	ا	م	■	س	ل	■	■
۹	ا	ه	ا	ر	■	م	ر	م	ک	ا	ت	■	ا	■	■
۱۰	چ	■	ت	و	ف	و	■	ق	ی	ص	ر	■	خ	ل	ق
۱۱	خ	س	ک	■	ح	ر	ی	ص	■	ح	م	ا	م	■	ط
۱۲	ا	ر	ا	م	ش	■	ک	و	ا	د	ن	ه	ی	ب	■
۱۳	ن	س	■	ت	ا	ل	ا	ر	و	ح	د	ت	■	و	ن
۱۴	م	ا	س	ک	■	م	ن	ه	ا	م	ه	م	و	م	■
۱۵	■	م	ق	ا	ی	س	ه	■	م	ا	ل	ا	ر	ی	ا

حل جدول ویژه ۷۳۵۸

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	چ	ه	ا	ر	چ	و	ب	■	ا	س	ی	ا	ب	ک	■
۲	م	ا	م	و	ر	■	ا	خ	و	ی	■	چ	ت	ل	ی
۳	خ	ل	■	ز	ا	م	و	ف	ی	ل	ی	ا	■	و	ا
۴	ا	ی	م	ه	■	ط	ر	ا	ز	■	ت	ق	و	ی	ت
۵	ل	■	م	ا	ش	ه	■	ش	ر	ی	■	ا	ن	ا	■
۶	ه	ا	ر	■	ب	ر	ن	ش	■	ک	م	ن	د	■	ق
۷	■	ت	ز	ا	ر	■	ا	ب	و	ی	■	چ	ی	ن	ا
۸	ا	ق	■	ب	و	ب	و	■	ی	ک	ر	و	■	ب	ن
۹	ل	ا	ش	ه	■	و	ک	ی	ل	■	ت	ا	ث	ر	■
۱۰	ا	■	و	ر	س	ک	■	ا	ک	ل	ا	م	و	■	ا	د
۱۱	ب	د	ک	■	ف	س	ا	د	■	ی	ش	ت	ن	ا	ن
۱۲	ا	ل	ت	ق	ا	■	ج	ن	و	ب	■	ا	ت	ی	ا
۱۳	م	ر	■	د	ل	د	ل	ا	د	■	ک	ی	■	د	ل
۱۴	ا	ب	ت	ر	■	چ	ا	ه	ل	■	ا	ک	ی	ی	و
۱۵	■	ا	ل	ت	م	ا	س	■	ه	و	ر	س	ی	ن	گ

برای حل جدول اعداد باید در هر مربع کوچک‌تر ۳ در ۳ هیچ عدد تکراری وجود نداشته باشد.
همچنین هیچ عددی در یک سطر یا ستون مربع بزرگ ۹ در ۹ تکرار نشده باشد.

حل سودوکو ۵۲۳۳

۹	۳	۶	۲	۱	۵	۷	۸	۴
۷	۲	۵	۸	۹	۴	۶	۱	۳
۴	۸	۱	۶	۷	۳	۵	۹	۲
۶	۷	۲	۴	۵	۱	۸	۳	۹
۱	۵	۹	۳	۸	۷	۴	۲	۶
۳	۴	۸	۹	۲	۶	۱	۷	۵
۲	۱	۷	۵	۶	۹	۳	۴	۸
۸	۶	۳	۱	۴	۲	۹	۵	۷
۵	۹	۴	۷	۳	۸	۲	۶	۱

۶	۱	۵	۲	۷	۴	۸	۳	۹
۴	۹	۷	۵	۸	۳	۱	۶	۲
۸	۲	۳	۶	۱	۹	۴	۷	۵
۲	۸	۴	۱	۵	۷	۶	۹	۳
۱	۳	۶	۸	۹	۲	۷	۵	۴
۷	۵	۹	۴	۳	۶	۲	۸	۱
۵	۶	۲	۹	۴	۸	۳	۱	۷
۳	۴	۱	۷	۶	۵	۹	۲	۸
۹	۷	۸	۳	۲	۱	۵	۴	۶

۷	۴	۱	۹	۲	۶	۸	۳	۵
۲	۶	۸	۳	۱	۵	۴	۷	۹
۳	۹	۵	۷	۴	۸	۶	۱	۲
۸	۵	۹	۱	۷	۳	۲	۴	۶
۴	۷	۶	۵	۹	۲	۱	۸	۳
۱	۳	۲	۸	۶	۴	۵	۹	۷
۶	۲	۳	۴	۸	۹	۷	۵	۱
۵	۱	۴	۶	۳	۷	۹	۲	۸
۹	۸	۷	۲	۵	۱	۳	۶	۴

سودوکو ۵۲۳۴

۲				۸				۷
	۵			۴			۶	
		۱		۶		۸		
			۸		۴			
۳	۷	۴				۵	۹	۸
			۹		۳			
		۹		۲		۷		
	۸			۳			۴	
۶				۹			۱	

۱				۲				۶
	۴			۵			۱	
		۵		۸		۴		
			۸		۶			
۴	۸	۶				۱	۳	۹
			۹		۳			
		۴		۳		۲		
	۹			۶			۸	
۸				۹			۱	

۹				۵				۱
	۵			۲			۸	
		۶		۸		۵		
			۱		۲			
۳	۶	۷				۲	۸	۱
			۷		۸			
		۳		۹		۱		
	۹			۷			۳	
۵				۱			۴	